

HET DEBAT VAN NIX

Het doel van het lesprogramma Debat van NIX

Leerlingen ontwikkelen een 'gezonde' opvatting, houding en gedrag met betrekking tot alcohol drinken en roken. Aan het einde van het lesprogramma zijn zij in staat een genuanceerd advies over deze onderwerpen aan het NIX18 campagne team uit te brengen.

Wat is de doelgroep?

Het project richt zich op jongeren op **vmbo-tl niveau klas 3** (in de leeftijdsgroep van 15-17 jaar).

Hoe ziet het Debat van NIX er uit?

WEEK 0	WEEK 1	WEEK 2	WEEK 3	WEEK 4	WEEK 5/6
Onderzoek leerlingen* De Huiswerk-opdracht	Les 1 Introductie	Les 2 Debatteren, hoe doe je dat?	Les 3 Het Debat van NIX	Les 4 Terugblik en het advies	Onderzoek leerlingen*
30 min.	50 min.	50 min.	50 min.	50 min.	20 min.
Docent		Debatbureau	Debatbureau + Preventie-professional	Docent + Facultatief preventie-professional	

*door onderzoeksassistent

In het kort:

Week 0

De Huiswerkopdracht

- onderzoek bij leerlingen (door onderzoeksassistent)
- aankondiging lesprogramma
- uitdelen leerlingboekje **Feiten van NIX**
- instructie huiswerkopdracht

Week 1

Introductie

- Kahoot!quiz over alcohol drinken en roken
- Severn vraagt in zijn vlog om advies
- nabespreken huiswerkopdracht

Week 2

Debatteren, hoe doe je dat?

- kennismaken en oefenen met debattechnieken
- voorbereiding op Het Debat van NIX

Week 3

Het Debat van NIX

- quiz
- Lagerhuisdebat
- 360-gradendebat

Week 4

Terugblik en het advies

- terugblik op het lesprogramma
- leerlingen brengen advies uit

Informatie over het onderzoek naar het Debat van NIX (week 0 en week 5/6)

- Om te weten of jongeren die met het Debat van NIX meedoen anders gaan denken over alcohol drinken en roken vraagt het Trimbos-instituut aan leerlingen om op twee momenten een korte vragenlijst in te vullen: voor aanvang van les 1 en twee weken na les 4.
- De afname van de vragenlijsten kost ongeveer 20 minuten en gebeurt in de klas onder schooltijd. Een onderzoeksassistent van het Trimbos-instituut bezoekt de scholen en verzorgt deze afnames.
- De vragenlijst is anoniem. Er wordt geen informatie gevraagd die herleidbaar is tot de leerlingen. Ook verstrekken scholen geen informatie aan het Trimbos-instituut waardoor (indirecte) herleidbaarheid mogelijk is.
- Deelname aan dit onderzoek is vrijwillig voor leerlingen. Is het kind 16 jaar of ouder? Dan mag hij/zij zelf besluiten om deel te nemen. Ouders krijgen vooraf een informatiebrief en kunnen desgewenst deelname van hun kind (onder 16 jaar) weigeren.
- In de rapportages zijn de gegevens niet herleidbaar tot individuele leerlingen, klassen of scholen. De scholen ontvangen ook geen resultaten over hun eigen leerlingen.

Bijlagen

- 1 Tips bij lessen over middelen
- 2 Handleiding Kahoot!
- 3 Toelichting Kahoot! vragen
- 4 NIX18 Debatvormen

1 week vóór les 1 | De Huiswerkopdracht

Deze les wordt gegeven door de docent en duurt ±30 minuten

Doel:

- De leerlingen gaan zelf informatie opzoeken in het leerlingboekje **Feiten van NIX**
- De leerlingen gebruiken deze feiten om verschillende perspectieven op een stelling met betrekking tot alcohol drinken en roken te onderbouwen
- De leerlingen zijn in staat zelf een oordeel over de stellingen te vormen

Benodigdheden:

- Leerlingboekjes **Feiten van NIX**

Inleiding

De komende 4 weken gaat de klas meedoen aan het lesprogramma Debat van NIX. Dit programma bestaat uit 4 lessen, waarin de leerlingen kennismaken met debatteren. In les 3 komt er een echt debat. Dit debat gaat over alcohol drinken en roken. Ter voorbereiding krijgt iedere leerling het boekje Feiten van NIX en een huiswerkopdracht mee.

Aandachtspunt: Voordat de leerlingen de instructie van de huiswerkopdracht krijgen, is de vragenlijst afgenomen.

Instructie:

(Iedere leerling krijgt een exemplaar van het leerlingboekje **Feiten van NIX**.)

De opdracht staat in het boekje beschreven en kan in duo's (of individueel) uitgevoerd worden. Kies samen 2 stellingen uit:

- 1 Alcohol drinken voor je 18e kan niet zoveel kwaad.
- 2 Ouders die zelf alcohol drinken of roken, kunnen het hun kind niet verbieden.
- 3 Onder invloed van alcohol iets gedaan waar je spijt van hebt? Eigen schuld, dikke bult!
- 4 Het is echt overdreven dat je bij de kassa je ID moet laten zien.
- 5 Alcoholreclames moeten verboden worden.

Beantwoord per stelling de vragen:

- 1 **Waarom zou iemand voor deze stelling zijn?**
- 2 **Waarom zou iemand tegen deze stelling zijn?**
- 3 **Wat vind jij echt een sterk argument? Waarom?**

Lees het boekje en verwerk de informatie in jouw antwoorden. Zoek eventueel naar aanvullende informatie via de websites die in het boekje vermeld staan.

Klaar? Maak een goede foto van jouw antwoorden en stuur deze naar je docent.

(Geef een duidelijke deadline en wijze van verzending mee.)

Let op: Deze huiswerkopdracht wordt in les 1 nabesproken!

Les 1 | Introductie

Deze les wordt gegeven door de docent en duurt ± 50 minuten

Doel

- De leerlingen maken kennis met NIX18
- De leerlingen bekijken de vlog en begrijpen het doel van dit lesprogramma
- De leerlingen begrijpen de negatieve invloed van alcohol drinken en roken op jongeren onder de 18
- De leerlingen begrijpen dat middelengebruik door leeftijdsgenoten niet normaal is
- De leerlingen kunnen zich verplaatsen in verschillende perspectieven op een stelling met betrekking tot roken en alcohol drinken
- De leerlingen denken na over hun eigen standpunt en kunnen deze formuleren

Vorbereiding:

- Lees ter voorbereiding de tekst Tips bij lessen over middelen in bijlage 1 door. Dit geeft handvatten hoe om te gaan met niet wenselijke 'stoere verhalen' en beïnvloedingsprocessen in de klas.
- Zet alvast alle benodigdheden voor deze les klaar:
 - Vlog 1: Severn heeft advies nodig
 - Kahoot! quiz (Indien gebruik van Kahoot! niet mogelijk is: PowerPoint Les 1: Quiz)
 - Handleiding Kahoot! (bijlage 2)
 - Toelichting Kahoot! vragen (bijlage 3)
 - PowerPoint Les 1: Stellingen

Blok 1

Introductie op het lesprogramma ±15 minuten

Doel:

- De leerlingen maken kennis met NIX18
- De leerlingen bekijken de vlog en begrijpen het doel van dit lesprogramma

Benodigdheden:

- Vlog 1: Severn heeft advies nodig

Inleiding:

Dit is de eerste les van het lesprogramma Debat van NIX. De komende weken gaan we kennismaken en oefenen met debatteren. Hiervoor is NIX18 als onderwerp gekozen.

Vraag aan leerlingen: **Wie is bekend met NIX18? Waar kom je dit zoal tegen?**

Vraag aan leerlingen: **Kennen jullie de NIX18 wet? Wat vinden jullie van deze wet? Is het een goede regel? Waarom wel of niet?**

[In de wet staat dat er geen alcohol en (e-)sigaretten mogen worden verkocht aan jongeren onder de 18 jaar. Als je nog geen 18 bent en toch alcohol bij je hebt op openbare plekken (bijvoorbeeld op straat of in een park), dan ben je strafbaar. Je kunt dan een boete of een leerstraf krijgen.]

Het NIX18 campagneteam heeft jullie hulp nodig:

Laat nu de vlog zien van Severn die leerlingen uitnodigt om mee te denken over een advies aan het NIX18 team. De adviesvraag luidt:

“Op welke manier kan NIX18 jongeren het beste bereiken?” (<https://vimeo.com/470897870>)

Les 1 | Introductie

Aan het einde van dit lesprogramma gaan we samen een advies geven aan het NIX18 campagneteam. Maar eerst gaan we ons verdiepen in de achtergrond van de NIX18 wet. Waarom is het zo belangrijk dat jongeren onder de 18 niet roken en geen alcohol drinken? In het volgende blok gaan we hier dieper op in.

Blok 2 De Kahoot! quiz ±25 minuten

Doel:

- De leerlingen begrijpen de negatieve invloed van alcohol drinken en roken op jongeren onder de 18 jaar
- De leerlingen begrijpen dat middelengebruik door leeftijdsgenoten niet normaal is

Benodigdheden:

- Kahoot! (of PowerPoint Les 1: Quiz)
- Handleiding Kahoot! (bijlage 2)
- Toelichting Kahoot! vragen (bijlage 3)

Werkwijze:

De Kahoot! vragen dienen als opwarmer voor de lessenserie. Door middel van deze vragen wordt op een luchtige manier een aantal feiten dat later terugkomt in de lessen en relevant zijn voor het debat geïntroduceerd. Daarnaast zijn enkele vragen gewijd aan de norm met betrekking tot het gebruik van alcohol drinken en roken. Zo zien leerlingen in dat gebruik niet (meer) normaal is. De antwoorden worden klassikaal nabesproken en geven aanleiding tot een gesprek.

Zet de Kahoot! quiz of PowerPoint Les 1: Quiz klaar en doorloop de vragen. Neem na elke vraag even kort de tijd om de antwoorden met de klas te bespreken. (Gebruik hiervoor 'Toelichting Kahoot! vragen', bijlage 3.)

Blok 3 Nabespreking huiswerkopdracht ±10 minuten

Doel:

- De leerlingen kunnen zich verplaatsen in verschillende perspectieven op een stelling met betrekking tot roken en alcohol drinken
- De leerlingen denken na over hun eigen standpunt en kunnen deze formuleren

Benodigdheden:

- Ontvangen huiswerk van de leerlingen
- PowerPoint les 1: Stellingen

Werkwijze:

Kies aan de hand van de ingeleverde opdrachten 3 stellingen uit die in de klas besproken worden. Toon de eerste stelling via de PowerPoint en vraag wie het ermee eens is. Laat deze leerlingen gaan staan. (De leerlingen die het niet eens zijn met de stelling mogen blijven zitten). Vraag welke leerlingen deze stelling hadden gekozen bij de huiswerkopdracht. En laat hen dit toelichten. Welke argument hadden zij **voor** de stelling gekozen en welk argument hadden zij **tegen** deze stelling gekozen? Vraag door waarom zij zich juist in een bepaald argument kunnen vinden. Geef ruimte aan eerste reacties van andere leerlingen. Faciliteer een gesprek waarbij leerlingen op elkaar kunnen reageren. Let hierbij op negatieve groepsprocessen. Buig 'stoere' verhalen om of zet deze stop. Zijn er leerlingen die na dit gesprek een andere mening hebben gekregen?

Lesafroding:

Vandaag hebben we het over NIX18 gehad. In de quiz kwamen de risico's van alcohol drinken en roken langs. Ook zagen we dat er door jongeren minder gerookt en gedronken wordt dan dat we denken. In het laatste deel van de les zijn verschillende argumenten en meningen langsgekomen met betrekking tot NIX18. In de volgende les gaat een trainer van Het Debatbureau samen met jullie aan de slag om de fijne kneepjes van het debatteren te leren.

Let op: Docent mailt de resultaten van de huiswerkopdracht aan het Debatbureau zodat de leerlingen hiermee in les 2 verder kunnen gaan:

info@hetdebatbureau.nl

Les 2 | Debatteren, hoe doe je dat?

Deze les wordt gegeven door de trainer van het Debatbureau en duurt ± 50 minuten

Doel

- Leerlingen maken kennis met debattechnieken en oefenen daarmee
- Leerlingen verkrijgen meer inzicht in argumenteren
- Leerlingen passen opgedane kennis uit les 1 en de huiswerkopdracht in een debat toe
- Leerlingen ontwikkelen verschillende vaardigheden om hun mening onder woorden te brengen
- Leerlingen bereiden zich voor op Het Debat van NIX (les 3)
- Alle leerlingen komen tijdens de les aan bod in het bespreken van de huiswerkopdracht en het toepassen van deze kennis in een debat

Blok 1

Kennismaking met debatteren ± 12 minuten

Doel:

- Leerlingen maken kennis met debattechnieken en oefenen daarmee
- Leerlingen verkrijgen meer inzicht in argumenteren
- Leerlingen passen opgedane kennis uit les 1 en de huiswerkopdracht in een debat toe

Benodigheden:

- Beeldfragmenten van jongeren in debat

Werkwijze:

De trainer van Het Debatbureau stelt zich voor en geeft een korte introductie op wat er in deze les wordt gedaan. Vervolgens wordt er uitleg gegeven over debatteren en debatvaardigheden. Enkele korte fragmenten van leerlingen die debatteren worden besproken. Na afloop wordt met de leerlingen geanalyseerd welke debaters en argumenten indruk maken. Er wordt zo onder meer ingegaan op zaken als:

- Wat kan indruk maken in een debat? (Onderbouwing met feiten, onderbouwing met persoonlijke ervaring, houding, humor, vergelijkingen en andere stijlmiddelen.)
- Wat is een goede uitstraling in een debat? (Een open en betrokken houding, energiek en de handen actief gebruikend bij het presenteren van je argument.)

Trainer noteert de zaken die leerlingen benoemen op het bord.

Een van de stellingen uit de huiswerkopdracht wordt als voorbeeld gebruikt. Klassikaal wordt deze stelling besproken door voor- en tegenargumenten te behandelen. De koppeling met het leerlingboekje Feiten van NIX wordt gemaakt. Zo is er onder meer aandacht voor feitelijke onderbouwing, een persoonlijke ervaring of een vergelijking.

Les 2 | Debatteren, hoe doe je dat?

Blok 2 Leren argumenteren ±8 minuten

Doel

- Leerlingen ontwikkelen verschillende vaardigheden om hun mening onder woorden te brengen

Benodigdheden:

- NIX18 Debatkaart

Werkwijze:

De speciale NIX18 Debatkaart wordt uitgedeeld en toegelicht. Op deze kaart staan allerlei woorden/ woordgroepen die ter inspiratie dienen voor het debat. Het doel van deze kaart is om jongeren een beter inzicht te geven in de woorden die zij kunnen gebruiken als ze hun mening geven. De kaart helpt hen op weg om een standpunt te onderbouwen en de juiste taal te vinden om dit te presenteren. Vervolgens wordt de koppeling gemaakt met het debatteren zelf.

Blok 3 Oefenen met debatteren; het Lagerhuisdebat ±30 minuten

Doel:

- Leerlingen ontwikkelen verschillende vaardigheden om hun mening onder woorden te brengen
- Leerlingen bereiden zich voor op Het Debat van NIX (les 3)
- Alle leerlingen komen tijdens de les aan bod in het bespreken van de huiswerkopdracht en het toepassen van deze kennis in een debat

Benodigdheden:

- Prikkelende stelling(en)
- Twee teams
- Eventueel een debatklok (weergegeven op een scherm)

Voor aanvullende informatie over de verschillende debatformen, zie: Bijlage 4 NIX18 Debatvormen

Werkwijze:

Vooraf wordt een vastgestelde tijdsduur voor het debat gekozen, eventueel weergegeven op een scherm met een debatklok. Voor aanvang van het Lagerhuisdebat wordt een stelling geïntroduceerd door de trainer van Het Debatbureau waarna beide teams met elkaar in debat gaan over de stelling. Leerlingen krijgen hierbij een rol toebedeeld, **voor** of **tegen** de stelling. Bij het debat komt de gespreksleider tussenbeide om het woord te verdelen, de teams terug te brengen naar de stelling als zij te ver afdwalen of het debat te verscherpen wanneer dit nodig is.

Leerlingen gebruiken hun NIX18 Debatkaart en worden door de gespreksleider actief uitgedaagd om hun mening te geven in deze setting. Zij gaan staan en doen ervaring en vertrouwen op met het Lagerhuisdebat.

Na afloop wordt het debat besproken. Wat ging er goed in dit debat? Welke termen uit de NIX18 Debatkaart zijn succesvol gebruikt? Wat moet je doen om in het Debat van NIX zo goed mogelijk uit de verf te komen? Tot slot wordt het Debat van NIX uit les 3 toegelicht en krijgen de leerlingen uitleg over het 360-gradendebat.

Les 3 | Het Debat van NIX

Deze les wordt gegeven door de trainer/debatleider van het Debatbureau en preventieprofessional in de rol van 'factchecker' en jurylid en duurt ±50 minuten

Doel

- Alle leerlingen nemen deel aan de NIX18 Debatquiz
- Leerlingen denken actief na over en reflecteren op de keuzes die zij zelf maken in hun omgang met alcohol en tabak
- Leerlingen passen de opgedane kennis en inzichten toe in debatvorm
- Leerlingen leren van de kennis die de preventieprofessional inbrengt tijdens het programma
- Leerlingen doen de kennis en ervaring op om in les 4 advies uit te brengen

Blok 1

Introductie 'factchecker'/jurylid ±5 minuten

Doel

- Leerlingen leren van de kennis die de preventieprofessional inbrengt tijdens het programma

Werkwijze:

De preventieprofessional wordt in het begin van het programma geïntroduceerd en vertelt kort over zijn/haar rol in het programma. Dit kan ook in de vorm van een vraaggesprek zijn met de gespreksleider. De 'factchecker' zal vooral luisteren tijdens het debat en inbreken als hij/zij iets kwijt wil over wat er is gezegd. Sowieso wordt de 'factchecker' aan het eind van het programma nog kort bevraagd zodat er ruimte is om in te gaan op de inhoud van het debat en mogelijke aanvullingen en correcties te benoemen. De preventieprofessional is van meerwaarde in het programma. De rol van 'factchecker' en jurylid in het programma past bij hun expertise. Zodoende kan essentiële kennis worden ingebracht en feitelijke onjuistheden die in het debat door deelnemers worden genoemd worden rechtgezet.

Benodigheden:

- Eventueel beeldmateriaal om feiten toe te lichten

Aandachtspunt:

Enkel reageren op de inhoud door nieuwe informatie in te brengen of misvattingen te ontkrachten. Voor het zelf stelling nemen is in deze rol minder ruimte.

Les 3 | Het Debat van NIX

Blok 2: De NIX18 Debatquiz ±10 minuten

Doel:

- Alle leerlingen nemen deel aan de NIX18 Debatquiz
- Leerlingen denken actief na over en reflecteren op de keuzes die zij zelf maken in hun omgang met alcohol en tabak
- Leerlingen leren van de kennis die de preventieprofessional inbrengt tijdens het programma

Benodigheden:

- Scherm met audio, videofragmenten voor de quiz
- Een prijs voor de winnaar, bijvoorbeeld een bioscoopbon

Werkwijze:

De NIX18 Debatquiz is een combinatie tussen het testen van feiten- en mensenkennis op een laagdrempelige en humoristische wijze. Eerder is het leerlingboekje Feiten van NIX uitgedeeld waarin informatie wordt verstrekt over alcohol en tabak. Wanneer je in debat gaat, is het belangrijk dat je weet waarover je het hebt. Hoe beter iemand is voorbereid, hoe sterker de stellingname en argumentatie in het debat is. De leerlingen is op het hart gedrukt om voorafgaand aan het debat kennis te nemen van Feiten van NIX, dit gebeurt middels de huiswerkopdracht. Bij de aankondiging is verteld dat er voor de winnaar van de quiz een mooie prijs klaar ligt.

Iedereen gaat staan wanneer de quiz van start gaat. De quiz werkt met verschillende videofragmenten die worden getoond en eindigen met een quizvraag waarin er twee keuzemogelijkheden zijn. Denken leerlingen dat het antwoord A is, dan doen ze hun hand omhoog; denken ze dat het antwoord B is, dan houden ze hun handen naar beneden. Vervolgens wordt het antwoord getoond in een tweede filmpje (het eerder getoonde filmpje wordt vervolgd zodat het antwoord zichtbaar wordt). Leerlingen die het fout hebben, moeten gaan zitten. Op deze manier zijn er steeds meer leerlingen die afvallen en gaan zitten. Diegene die het langst staat is de winnaar.

Aan het eind van de quiz kan er al een winnaar bekend zijn: degene die als enige mocht blijven staan. Voor het geval dat meerdere mensen tot het einde van de quiz blijven staan, is er een schattingsvraag beschikbaar. Deze vraag gaat om het raden van een getal: elke leerling doet een schatting van het goede antwoord. Diegene die er het dichtste bij zit, wint de quiz. De prijs wordt uitgereikt.

Aandachtspunt:

De quiz vraagt een zekere snelheid. Doordat er vooral op de antwoorden wordt gereageerd (applaus of teleurstelling) en steeds jongeren afvallen kan het enigszins rommelig overkomen, door de snelheid hoog te houden blijft de aandacht van iedereen erbij. Ruimte om door te spreken over de vragen of situaties uit de filmpjes is er tijdens de quiz niet, indien nodig wel na afloop.

Blok 3 Lagerhuisdebat ±20 minuten

Doel:

- Leerlingen passen de opgedane kennis en inzichten toe in debatvorm
- Leerlingen leren van de kennis die de preventieprofessional inbrengt tijdens het programma
- Leerlingen doen de kennis en ervaring op om in les 4 advies uit te brengen

Benodigheden:

- Prikkelende stelling(en)
- Twee teams van ongeveer 8-12 leerlingen per team
- Eventueel een debatklok (weergegeven op een scherm)

Werkwijze:

Tijdens dit Lagerhuisdebat wordt er gedebatteerd over een of twee stellingen.

De preventieprofessional heeft ook de mogelijkheid om een stelling in te leiden en/of na afloop te reageren op het debat. Dit kan in de rol als 'factchecker'.

Vooraf wordt een vastgestelde tijdsduur voor het debat gekozen, eventueel weergegeven op een scherm met

Les 3 | Het Debat van NIX

een debatklok. Voor aanvang van het debat wordt een stelling geïntroduceerd door de gespreksleider waarna beide teams met elkaar in debat gaan over de stelling. Leerlingen krijgen hierbij een rol toebedeeld, voor of tegen de stelling. Bij het debat komt de gespreksleider tussenbeide om het woord te verdelen, de teams terug te brengen naar de stelling als zij te ver afdwalen of het debat te verscherpen wanneer dit nodig is.

Leerlingen mogen gebruik maken hun NIX18 Debatkaart en worden door de gespreksleider actief uitgedaagd om hun mening te geven in deze setting. Zij gaan staan als zij het woord willen hebben, of de gespreksleider komt naar hen toe met de microfoon.

humor door de onverwachte wendingen. Dit maakt het geschikt voor een sprankelend debat over NIX18 stellingen.

Benodigheden:

- Prikkelende stellingen
- Twee teams
- Scherm met audio voor de zoemer en 360-gradendebatklok met twee wisselmomenten

Aandachtspunt:

De gespreksleider dient de debaters te helpen in het debat wanneer er onduidelijkheid ontstaat over de wissel (welke kant is voor of tegen).

Blok 4 360-gradendebat ±15 minuten

Doel:

- Leerlingen passen de opgedane kennis en inzichten toe in debatvorm
- Leerlingen leren van de kennis die de preventieprofessional inbrengt tijdens het programma
- Leerlingen doen de kennis en ervaring op om in les 4 advies uit te brengen

Benodigheden:

- Scherm met audio voor de zoemer

Werkwijze:

Dit is een debatvorm waarin de teams die tegen elkaar debatteren afwisselend voor en tegen de stelling zijn. Het debat werkt als volgt. Team A start in de positie voor de stelling, team B in de positie tegen. Na enkele minuten klinkt er een zoemer. Vanaf dat moment zijn de rollen omgekeerd. De verdedigers worden de aanvallers en de aanvallers de verdedigers. Het team dat voor is vanaf dan tegen en vice versa. Tegen het eind van het debat zal de zoemer nog een keer klinken waarna de teams terugkomen in hun beginpositie. Het 360-gradendebat is een afgeleide van het Lagerhuisdebat en bevat veel

Blok 5 Uitreiking bokaal voor beste debater ±2 minuten

Tot slot wordt door de preventieprofessional/jury de prijs uitgereikt voor de meest spraakmakende debater. De leerling met de meest sprekende bijdrage aan het debat wordt zo beloond voor zijn/haar inzet.

Naderhand: Na les 3 hebben preventieprofessional en docent samen (telefonisch)contact. Het debat wordt geëvalueerd. Hoe was de houding van de leerlingen? Was er sprake van beïnvloedingsprocessen? Zijn eventuele misvattingen rechtgezet en negatieve groepsprocessen omgebogen? Docent en preventieprofessional maken samen een inschatting of aanwezigheid van de preventieprofessional tijdens les 4 nodig is om het programma goed af te sluiten. Zo nodig geeft preventieprofessional de docent nog enkele tips mee.

Les 4 | Terugblik en het advies

Deze les wordt gegeven door de docent, facultatief preventie-professional als gastdocent en duurt ±50 minuten

Doel:

- Leerlingen reflecteren op het Debat van NIX (les 3)
- Leerlingen benoemen argumenten die voor jongeren belangrijk zijn om geen alcohol te gaan drinken en om niet te gaan roken
- Leerlingen omschrijven wat jongeren nodig hebben om gemotiveerd te zijn/raken om gebruik van alcohol en tabak uit te stellen
- Leerlingen formuleren een gezamenlijk standpunt
- Leerlingen brengen advies aan Severn en het NIX18 campagneteam uit
- Leerlingen kunnen benoemen wat dit lesprogramma hen heeft opgeleverd, of wat zij geleerd hebben

Vorbereiding:

- Evaluatie van les 3 met preventieprofessional

Blok 1

Terugblik ±15 minuten

Doel:

- Leerlingen reflecteren op het Debat van NIX (les 3)

Benodigdheden:

- Inge vulde NIX18 Reactiekaarten
- PowerPoint les 4: NIX18 Reactiekaart

Werkwijze:

In les 3 (tijdens het debat) hebben leerlingen NIX18 Reactiekaarten ingevuld. Iedereen pakt zijn/haar Reactiekaart er weer bij. Toon de PowerPoint les 4: NIX18 Reactiekaart op het digibord. Eén voor één worden de punten van de kaarten besproken. Bij ieder punt hoort een PowerPoint slide:

Sterk argument in het debat:

Dit kwam uit het boekje **Feiten van NIX:**

Ik was verbaasd over:

Mooi voorbeeld in het debat:

Dit wist ik nog niet:

Dit moet het NIX18 team echt weten:

Bespreek samen per punt de observaties en reacties uit de klas. Faciliteer een kort gesprek waarbij een terugblik op het debat centraal staat. Dit is het moment om terug te komen op zaken die tijdens het debat onvoldoende aandacht kregen en toch nog rechtgezet moeten worden. Denk hierbij aan eventuele misvattingen en andere zaken zoals besproken tijdens de evaluatie met preventieprofessional.

Les 4 | Terugblik en het advies

Blok 2

Uitbrengen van het advies

±25 minuten

Doel:

- Leerlingen benoemen argumenten die voor jongeren belangrijk zijn om geen alcohol te gaan drinken en om niet te gaan roken
- Leerlingen omschrijven wat jongeren nodig hebben om gemotiveerd te zijn/raken om gebruik van alcohol en tabak uit te stellen
- Leerlingen formuleren een gezamenlijk standpunt
- Leerlingen brengen advies aan Severn en het NIX18 campagneteam uit

Benodigheden:

- Vlog 2: Severn licht de opdracht toe
- PowerPoint les 4: Het Advies

Werkwijze:

Laat nu de tweede vlog zien van Severn die nogmaals de opdracht toelicht. Hij nodigt leerlingen uit om mee te denken over de vraag: **“Op welke manier kan NIX18 jongeren het beste bereiken?”** (<https://vimeo.com/471011693>)

Docent licht de adviesvraag verder toe en in de klas worden de subvragen behandeld. Dit gebeurt aan de hand van **PowerPoint les 4: Het Advies**.

Toelichting: Doel van de NIX18 campagne is dat jongeren onder de 18 niet roken en geen alcohol drinken. We hebben de afgelopen weken kunnen zien en horen waarom de overheid dit belangrijk vindt: Er zijn veel risico's verbonden aan alcohol drinken en roken. Severn de vlogger vraagt hoe NIX18 deze boodschap aan jongeren kan overbrengen?

Subvragen om in de klas te bespreken, aan de hand van PowerPoint les 4: Het Advies:

- Wat zijn argumenten (of redenen) die voor jongeren belangrijk zijn om geen alcohol te gaan drinken?
- Wat zijn argumenten (of redenen) die voor jongeren belangrijk zijn om niet te gaan roken?
- Hoe kan NIX18 jongeren hierbij helpen? (denk aan: nee zeggen, tips tegen groepsdruk, verkrijgbaarheid, reclame/zichtbaarheid van NIX18, ID vragen,

alternatieven voor alcohol, goede voorbeeld ouders)

- Hoe zijn jongeren het beste te bereiken?: (denk aan: social media, in de klas, via ouders/verzorgers, via andere jongeren?)
- En wie kan de boodschap het beste overbrengen? (denk aan: een leeftijdsgenoot, iemand die net iets ouder is, een volwassene, een leraar, een ouder/verzorger, iemand van de overheid, een expert.)

Kortom wat hebben jongeren nodig om gemotiveerd te zijn/raken om gebruik van alcohol en tabak uit te stellen?

Docent faciliteert het groeps gesprek en refereert indien mogelijk ook aan de zaken die in blok 1 besproken zijn. Bundel reacties, noteer deze op de PowerPoint slides en bespreek deze klassikaal. Er zal per punt een rode draad zichtbaar worden. Mogelijk zijn deze per punt in een (of meerdere) kernwoord(en) te vatten. Noteer dit in de PowerPoint.

Welke woorden of perspectieven komen veel voor?

Docent benoemt, vraagt verder en vat samen. Op basis hiervan wordt er een gezamenlijk advies geformuleerd. Op de laatste slide kan de docent dit advies in enkele zinnen uitschrijven.

Om het advies uit te brengen zijn er twee mogelijkheden:

- 1 Vraag in de klas wie ervaring heeft met vloggen en wie het advies kort op een filmpje wil vastleggen. Het vlogje wordt direct gemaakt in de klas. (Een ervaren vlogger heeft dit snel gedaan.) Dit filmpje kan verstuurd worden aan: nix18voorprofs@trimbos.nl
- 2 Docent stuurt het geformuleerde advies zelf in tekst via de e-mail aan: nix18voorprofs@trimbos.nl

Enkele weken na het uitbrengen van dit advies ontvangt de klas een bedankbrief met NIX18 gadget voor elke leerling. Deze wordt gestuurd aan de docent of indien mogelijk meegenomen door de Trimbos-onderzoeksassistent die de nameting in de klas bij de leerlingen komt doen.

Les 4 | Terugblik en het advies

Blok 3 Afsluiting programma ±10 minuten

Doel:

- Leerlingen kunnen benoemen wat dit lesprogramma hen heeft opgeleverd, of wat zij geleerd hebben

Werkwijze:

Docent vat de afgelopen weken samen; wat is er aan bod gekomen, etc. Docent praat na met de klas; hoe hebben zij het programma ervaren?

Vragen aan leerlingen: Hoe heb je het lesprogramma ervaren? Wat heb je geleerd? Wat heeft het lesprogramma met je gedaan? Ga je zaken anders doen in de toekomst. Ben je anders gaan denken of ergens over van mening veranderd?

Docent zorgt voor veilige setting in de klas en begeleidt dit gesprek. Inventariseert bij de leerlingen of er nog vragen zijn of er nog zaken zijn om te delen. Zo niet dan rond docent af.

Bijlage 1 | Tips bij lessen over middelen

Tips voor docenten bij middelenvoorlichting

- 1 Discussie/interactie is belangrijk.
- 2 Presenteer de 18-jaar grens als norm.
- 3 Wees je bewust van je eigen houding en je eigen normen ten opzichte van middelengebruik.
- 4 Een open en actieve houding is belangrijk.
- 5 Creëer veiligheid in de klas.
- 6 Luister goed en vang signalen op (schaamte, stoer gedrag, niet meedoen, opscheppen).
- 7 Laat leerlingen zelf meningen geven en oplossingen bedenken.
- 8 Waardeer inzet, antwoorden en vaardigheden van de leerlingen positief.
- 9 Laat leerlingen elkaar helpen. Inleven, herkennen van elkaars problemen en gedragsalternatieven aanraden is hun terrein.
- 10 Laat positieve uitlatingen over het gebruik van genotmiddelen niet de overhand krijgen.

Tips voor docenten in de omgang met leerlingen die elkaar negatief beïnvloeden of bij het omgaan met weerstand tijdens middelenvoorlichting

- 1 Zorg dat u rondloopt en helpt in de groep, aanwezigheid is belangrijk.
- 2 Maak gebruik van (gezond) tegengeluid.
- 3 Confronteer de leerlingen met eigen gedrag en uitspraken.
- 4 Daag uit om anders te denken.
- 5 Buig negatief gedrag om.
- 6 Negeer **geen** uitspraken.
- 7 Geef het goede voorbeeld, lach bijvoorbeeld **niet** mee.
- 8 Fungeer bij discussies als rolmodel, geef bijvoorbeeld complimenten.

Punt 6 en 7 zouden het gemakkelijkst in de uitvoering moeten zijn omdat ze erop zijn gericht om dingen níét te doen. Maar juist deze punten blijken in de praktijk het moeilijkst uit te voeren.

Doorverwijzen bij problemen

Mocht een leerling zelf problemen ondervinden met middelengebruik, of iemand in zijn naaste omgeving hebben die het leven van de leerling beïnvloedt door zijn/haar middelengebruik, dan zijn er mogelijkheden tot doorverwijzing:

- Het Zorg Ondersteunings Team van de school
- De alcohol/ roken/ drugs / gamen Infolijn: **0900-1995**
- www.alcoholinfo.nl www.drugsinfo.nl www.rokeninfo.nl
- www.kopstoring.nl

Bijlage 2 | Handleiding Kahoot!

Technische voorbereiding

Ter voorbereiding op de quiz is het belangrijk dat u weet hoe Kahoot! werkt.

Maak vooraf een account aan en test de applicatie.

- 1 Ga naar <https://getkahoot.com>.
- 2 Selecteer 'Sign up', rechtsboven in de menubalk.
- 3 Vul de benodigde gegevens in en maak het account aan.
- 4 Selecteer in de menubalk bovenaan 'Find Kahoots'.
- 5 Toets in de zoekbalk 'Debat van NIX'. En selecteer de **'Debat van NIX quiz by Trimbos_Instituut'**.
- 6 Druk op de paarse knop 'Play'.
- 7 Selecteer de 'Classic' instelling.
- 8 U ziet 'Ready to join' en de deelnemers kunnen hun telefoon, tablet of laptop erbij pakken.
- 9 Er verschijnt een 'Game PIN', die de deelnemers kunnen intoetsen. Hun namen verschijnen één voor één op het scherm. (Zij maken zelf een 'Nickname' aan.)
- 10 Als alle deelnemers op het scherm zichtbaar zijn, dan kunt u de quiz starten. Druk op 'Start'.

Inloggen deelnemers

- 1 Installeer met smartphone of tablet de app Kahoot! en open deze/ga met uw laptop naar <https://kahoot.it>.
- 2 Van de 'gamemaster' krijgt u een 'Game PIN'. Vul dat nummer in op de inlogpagina. Vul daarna ook uw 'Nickname' in.

Wat doen als de quiz niet werkt?

Als het technisch niet lukt om de quiz uit te voeren, kunt u terugvallen op een 'analoge versie'.

Daarvoor heeft u de PowerPointpresentatie nodig met de quizvragen en de antwoorden zoals in deze instructie beschreven staan.

U kunt de deelnemers laten antwoorden aan de hand van stemkaartjes. Tel de gegeven antwoorden op en vul die in op het schoolbord/whiteboard. Vervolgens gaat u naar aanleiding van de antwoorden en de discussiepunten (zie de quizvragen) met de deelnemers in gesprek.

Bijlage 3 | Toelichting Kahoot! vragen

De Kahoot! vragen dienen als opwarmer voor de lessenserie. Door middel van deze vragen wordt op een luchtige manier een aantal feiten dat later terugkomt in de lessen en relevant zijn voor het debat geïntroduceerd.

1 Vroeger mocht je roken in de trein

Waar (dat is nu niet meer voor te stellen)

Niet waar (dat is toch belachelijk)

Het goede antwoord is:

Waar (dat is nu niet meer voor te stellen)

De normen over roken en alcohol drinken kunnen veranderen. Zo kunnen we ons tegenwoordig niet meer voorstellen dat je zo'n 25 jaar geleden nog overal mocht roken: op het werk, in de trein en in restaurants. Die normverandering ging niet zonder slag of stoot en in het begin was er ook veel verzet tegen. Denk hierbij aan rookvrije horeca. Maar de nieuwe situatie went zo snel dat we het nu zeer ongepast vinden als iemand rookt in een restaurant.

2 Jongeren drinken nu minder alcohol dan 20 jaar geleden

Waar (we zijn verstandiger geworden)

Niet waar (jongeren zijn niks veranderd)

Het goede antwoord is:

Waar (we zijn verstandiger geworden)

In 2019 had 26% van de scholieren tussen 12 en 16 jaar in de afgelopen maand alcohol gedronken. Twintig jaar geleden was dat nog ruim 50%. Jongeren zijn dus duidelijk minder alcohol gaan drinken.

De normen ten aanzien van het drinken van jongeren zijn ook duidelijk veranderd. We vinden het nu niet meer normaal dat kinderen (van bijvoorbeeld groep 8 basisonderwijs of jonge pubers uit de onderbouw) drinken. We vinden het inmiddels ook vanzelfsprekend dat jongeren hun ID moeten laten zien als ze alcohol

willen kopen en op schoolfeestjes wordt geen alcohol meer geschonken. Nog niet zo heel lang geleden was dit echt anders.

3 Alcohol is alleen schadelijk voor jongeren

Waar (dat weet toch iedereen)

Niet waar (Het kan echt schadelijk zijn voor iedereen maar het is extra schadelijk voor jongeren)

Het goede antwoord is:

Niet waar (Het kan echt schadelijk zijn voor iedereen maar het is extra schadelijk voor jongeren)

Onderzoek laat zien dat alcohol extra schadelijk is voor jongeren. Jongeren zijn nog niet gewend aan de effecten van alcohol. De hersenen van jongeren ontwikkelen nog door tot ongeveer 24 jaar. Alcohol is niet goed voor de ontwikkeling van de hersenen. Jongeren die veel drinken kunnen last hebben van geheugenproblemen en leren minder goed. Als je op jonge leeftijd begint met alcohol drinken, is de kans dat je later problemen met alcohol krijgt vier keer zo groot. Door op jonge leeftijd te beginnen met drinken worden je hersenen waarschijnlijk gevoeliger voor de effecten van alcohol.

4 Ieder jaar sterven er 20.000 mensen in Nederland als gevolg van roken

Waar (wat veel!)

Niet waar (dat lijkt me overdreven)

Het goede antwoord is:

Waar (wat veel!)

Er sterven ieder jaar in Nederland ongeveer 20.000 mensen door het roken van tabak. Over de hele wereld sterven er volgens de Wereldgezondheidsorganisatie jaarlijks bijna 6 miljoen mensen aan de gevolgen van roken. Rokers leven gemiddeld ook 10 jaar korter dan niet-rokers.

Bijlage 3

5 Alcohol is een drug

Waar (en nog een hele gevaarlijke ook)

Niet waar (het is gewoon lekker)

Het goede antwoord is:

Waar (en nog een hele gevaarlijke ook)

Je zou het misschien niet denken, maar bier, wijn en sterke drank zijn eigenlijk gewoon drugs. Stoffen die een effect hebben op je hersenen noemen we drugs. Sommige drugs werken stimulerend, je krijgt meer energie en wordt alerter (zoals bij speed). Andere drugs zoals cannabis en paddo's werken bewustzijns-veranderend. Je ziet en beleeft de wereld om je heen dan (heel) anders. Er zijn ook drugs die verdovend werken. Drugs met een verdovende of remmende werking op je hersenen zijn bijvoorbeeld GHB en heroïne, maar ook alcohol.

6 In de rook van iemand anders zitten kan geen kwaad

Waar (het is alleen schadelijk voor de roker)

Niet waar (ook meeroken is schadelijk)

Het goede antwoord is:

Niet waar (ook meeroken is schadelijk)

Roken is niet alleen ongezond voor de roker zelf, maar ook voor andere mensen die de rook van een sigaret inademen. Dat noem je meeroken. Ieder jaar sterven in Nederland enkele duizenden mensen door meeroken. Een meeroker kan ook allerlei ziekten krijgen, zoals hartaandoeningen, astma of zelfs longkanker. Dat geldt ook voor kinderen en jongeren. Als volwassenen in huis, in de auto, op het sportveld of op straat roken, dan ademen ook kinderen en jongeren de rook in. Baby's met een rokende moeder en/of vader hebben meer kans op wiegendood. Kinderen die meeroken hebben vaker luchtwegklachten, astma, een verminderde longfunctie en oorontsteking.

7 Onder de 18 jaar mag ik met vrienden met blikjes bier in het park zitten

Waar (het zou toch te gek zijn als dat niet mag)

Niet waar (je krijgt zelfs een bekeuring als de politie of BOA je spot)

Het goede antwoord is:

Niet waar (je krijgt zelfs een bekeuring als de politie of BOA je spot)

Als je nog geen 18 jaar bent, mag je geen alcohol kopen of bij je hebben. Alcohol drinken of bij je hebben in openbare gelegenheden, zoals kroegen en discotheken maar ook in het park, kan dus niet. Je bent dan strafbaar. De politie of een BOA kan je dan bekeuren. Een kroegeigenaar of verkoper is ook strafbaar als hij/zij alcohol verkoopt aan personen onder de achttien jaar. Dit staat in de Drank- en Horecawet. Thuis bepalen je ouders of verzorgers de regels, maar drinken onder de 18 jaar blijft onverstandig.

8 Is deze advertentie echt gebruikt denk je?

Ja, ik vrees van wel

Nee, fake news

Het goede antwoord is:

Ja, ik vrees van wel

Een goed voorbeeld van onze veranderende normen over roken is deze Camel-advertentie. Dokters werden door de reclamemakers ingezet om een gezondheids-associatie te ontwikkelen met roken en om tabak te verkopen in plaats van tabaksgebruik te ontmoedigen. De alcoholindustrie doet dit tegenwoordig veel subtieler. Volgens de reclamecode mag er bijvoorbeeld geen relatie worden gelegd tussen alcoholgebruik en actieve sportbeoefening. Dit wordt door de industrie ook niet gedaan maar er wordt wel een relatie gelegd met supporters van sport (dat mag wel). Het bekendste voorbeeld is het Holland Heineken House op de Olympische Spelen.

Bijlage 4 | NIX18 Debatvormen

Lagerhuisdebat

Deze debatvorm is afgeleid van de werkwijze in het Britse parlement 'The House of Commons'. Kenmerk van het Lagerhuisdebat is dat twee partijen met elkaar in debat gaan over een stelling en voor of tegen de stelling pleiten. Het is voor jongeren een erg geschikte werkvorm om zelf in debat te gaan over NIX18 gerelateerde stellingen. De kracht van de Lagerhuisdebat-vorm laat zich samenvatten in de volgende zaken:

- Nauwelijks spreekregels en daardoor erg toegankelijk
- Er zijn korte spreektijden waardoor het debat erg flitsend is
- Veel personen kunnen deelnemen en hun mening geven
- Betrokkenheid van publiek is toegestaan
- Het debat is voor publiek aantrekkelijk om te volgen
- Zowel inhoud als presentatie spelen een rol
- Een Lagerhuisdebat geeft goed inzicht in botsende meningen
- Het prikkelt tot nadenken

360-gradendebat

Dit is een debatvorm die hilarische bijzonder leuke debatten oplevert, maar tegelijkertijd ook de deelnemers traint in het meenemen van alle mogelijke standpunten in hun redenering. Met het 360-gradendebat wordt voorkomen dat debaters zich ingraven in een bepaald standpunt, zij worden gedwongen om alle invalshoeken te belichten. Juist bij de NIX18 thematiek kunnen zo verschillende perspectieven worden behandeld in een debatvorm.